
Popisná statistika pro jednu proměnnou

Rozcvička

Vytvořte si libovolný vektor o pěti hodnotách a spočítejte průměr a součet první a poslední hodnoty.

1 Úvod

- 1) Spust'te **RStudio** z nabídky.
- 2) Nastavte si pracovní adresář.

✧ Bud' v Menu nahoře:

Session ➡ **Set Working Directory** ➡ **Choose Directory ...**

a vyberte složku **biostat**, kterou jste si vytvořili minule.

✧ Nebo příkazem:

```
setwd("popis_cesty/biostat")
```

- 3) Otevřte si nový skriptový soubor

✧ Bud' v Menu nahoře:

File ➡ **New File** ➡ **R Script**

✧ nebo kliknutím na ikonku papíru se zeleným plus vlevo nahoře a zvolením **R Script**,

✧ nebo klávesovou zkratkou **Ctrl+Shift+N**.

Nebo použijte skript z minula:

✧ V Menu nahoře:

File ➡ **Open File**

a vyberte příslušný soubor.

- 4) Pokud jste se rozhodli pro vytvoření nového skriptového souboru, nezapomeňte si ho uložit:

✧ **File** ➡ **Save as...**

✧ nebo kliknutím na symbol diskety,

✧ nebo klávesovou zkratkou **Ctrl+S**.

- 5) Nemáte-li z minula uložen datový soubor **Sleep** v **R** formátu (soubor **Sleep.RData**), vytvořte si ho dle návodu v předchozím pracovním listu „Seznámení s R“. Máte-li data již načtena, můžete tento i další krok přeskočit a přejít rovnou k bodu 7).

6) Načtěte data **Sleep** do **RStudio**:

✧ Bud' v Menu nahoře:

File ➡ **Open file...**

a potvrdit soubor **Sleep.RData** ze složky **biostat\data**.

Do you want to load the R data file into the global environment?

Yes

✧ Nebo příkazem:

```
load("data/Sleep.RData")
```

7) Prohlédněte si data a ujistěte se, že jsou správně načtena. Data si můžete zobrazit buď poklepáním na jejich název v pravém horním okně, nebo příkazem

```
View(Sleep)
```

8) Zajistěte si přímý přístup k jednotlivým proměnným datového souboru **Sleep**. Ze skriptového okna spusťte příkaz:

```
attach(Sleep)
```

2 Jedna kvantitativní proměnná

2.1 Numerické hodnoty popisných statistik

- 1) Připomeňte si z přednášky pojmy: průměr, směrodatná odchylka, střední chyba průměru, medián, dolní a horní kvartil, kvantily. Uměli byste je pro konkrétní data vypočítat ručně pomocí kalkulačky?
- 2) Spočtete výše uvedené popisné statistiky pro délku spánku.

```
summary(sleep_length)      # prumer a nektere dulezite kvantily

mean(sleep_length)         # vyberovy prumer
sd(sleep_length)           # vyberova smerodatna odchylka
var(sleep_length)          # vyberovy rozptyl
median(sleep_length)        # median
min(sleep_length)           # minimum
max(sleep_length)           # maximum
quantile(sleep_length, prob=c(0, 0.25, 0.50, 0.75, 1.00))
                             # vybrane kvantily
length(sleep_length)        # delka vektoru (pocet pozorovani)
```

- 3) Zkusme zcela ručně (dle vzorečku z přednášky) spočítat medián pro dobu cvičení.

✧ Bude potřeba seřadit pozorované hodnoty. Toho lze docílit příkazem:

```
sort(exercise)
```

✧ Kolik máme pozorování?

```
length(exercise)
```

✧ Jak se určí medián v případě lichého a sudého počtu pozorování?

- 4) Spočtěme dle vzorečku z přednášky směrodatnou odchylku pro délku spánku.

```
n <- length(sleep_length)
prumer <- sum(sleep_length) / n
sqrt(sum((sleep_length - prumer)^2)/(n-1))
```

- 5) Spočtěte střední chybu průměru (můžete přitom využít příkaz `sd`) pro délku spánku a připomeňte si její význam.

```
n <- length(sleep_length)
sd(sleep_length)/sqrt(n)
```

- 6) Základní popisné statistiky pro všechny proměnné datového souboru lze získat následujícím příkazem:

```
summary(Sleep)
```

✧ Povšimněte si jiného tvaru výstupu u proměnné `gender`. Jedná se o kvalitativní proměnnou, kterými se budeme zabývat v některém z příštích cvičení.

✧ Doporučuji po každém načtení dat spočítat vždy tyto statistiky a alespoň rychlým pohledem si je prohlédnout. Odhalíte tak hrubé chyby vzniklé při přepisu dat, nebo případné problémy s načtením dat.

2.2 Grafické znázornění popisných statistik

- 1) Mnohé popisné statistiky kvantitativní proměnné lze přehledně znázornit pomocí krabíčkového grafu. Nakresleme krabíčkový graf pro věk.

```
boxplot(age)
```

Příkaz lze modifikovat a zkrášlovat obrázek.

```
boxplot(age, ylab="Věk", col="steelblue")
boxplot(age, xlab="Věk", col="sandybrown", horizontal=TRUE)
```


- 2) Samostatně nakreslete krabíčkový graf pro dobu cvičení. Jsou v grafu nějaká odlehlá pozorování?

- 3) Samostatně spočtěte popisné statistiky a vykreslete krabíčkové grafy pro příjem kofeinu a délku pracovní doby.

- 4) Připomeňme, že

$$\text{adulthood} = \text{age} - 18$$
$$\text{caffeine_intake.g} = \text{caffeine_inkate}/1000$$

✧ **Vliv posunutí:** Jaký je vztah mezi popisnými statistikami pro proměnné `age` a `adulthood`?

✧ **Vliv změny měřítka:** Jaký je vztah mezi popisnými statistikami pro proměnné `caffeine_intake` a `caffeine_intake.g`?

3 Jedna kvalitativní proměnná

3.1 Tabulka absolutních a relativních četností

- 1) Spočítejte základní popisné statistiky pro proměnnou `mood_score` (nálada na škále 1-10).

```
summary(mood_score)
```

- 2) Veličina `mood_score` je sice kvantitativní, ale nabývá pouze celočíselných hodnot 1–10. Podívejme se, kolikrát se která hodnota vyskytuje.

```
table(mood_score)
```

3.2 Tvorba factorů

- 3) Z pohledu R je veličina `mood_score` kvantitativní/číselná (těm se v R říká `numeric` nebo `integer`). Zkuste

```
class(mood_score)
```

Někdy se ale může hodit z ní udělat veličinu kategoriální (těm se v R říká `factor`), jejíž kategorie budou dány stupněm nálady.

Jako první nezapomeňte „odpojit“ data:

```
detach(Sleep)
```

Novou veličinu pak vytvoříte pomocí příkazu:

✧ Bud'

```
Sleep <- transform(Sleep, fmood = factor(mood_score))
```

✧ nebo

```
Sleep$fmood <- as.factor(Sleep$mood_score)
```

Že se skutečně jedná o `factor`ovou veličinu si můžete ověřit pomocí:

```
class(Sleep$fmood)
```

- 4) Řekněme, že nás ale takto jemné dělení nálady nezajímá a stačí nám rozlišovat náladu pouze na *dobrou* (`mood_score` = 7 – 10), *neutrální* (`mood_score` = 4 – 6) a *špatnou* (`mood_score` = 1 – 3). Jinými slovy, chceme z proměnné `mood_score` vytvořit kvalitativní proměnnou o třech úrovních *dobrá/neutrální/špatná*, resp. *good/neutral/bad*.

✧ Vytvoříme nyní proměnnou `fmood3`, jež bude `factor`em vytvořeným z `mood_score` výše popsáním způsobem.

```
pom <- 0*(Sleep$mood_score <= 3) + 1*(Sleep$mood_score %in% c(4,5,6)) +  
      + 2*(Sleep$mood_score >= 7)  
Sleep <- transform(Sleep, fmood3 = factor(pom, labels=c("bad", "neutral", "good")))
```

- 5) Spočteme nyní absolutní a relativní četnosti jednotlivých úrovní `fmood3`.

```
table(Sleep$fmood3)  
prop.table(table(Sleep$fmood3))  
round(prop.table(table(Sleep$fmood3)) * 100, 2)
```

3.3 Grafické zobrazení absolutních a relativních četností

- 1) Zobrazme absolutní četnosti pomocí sloupcového grafu.

```
barplot(table(Sleep$f mood3), xlab="Nálada", ylab="Četnost",  
col=terrain.colors(3))
```

- 2) Zobrazme relativní četnosti pomocí sloupcového grafu.

```
barplot(prop.table(table(Sleep$f mood3)),  
xlab="Nálada", ylab="Relativní četnost", col=topo.colors(3))
```

- 3) Zobrazme relativní četnosti pomocí koláčového grafu.

```
pie(table(Sleep$f mood3), main="Nálada", col=heat.colors(3))
```

4 Samostatná práce

- 1) Vytvořte novou proměnnou nazvanou `fstress3`, jež bude odlišovat jedince s nízkou, střední a vysokou úrovní stresu.

- 2) Spočítejte absolutní a relativní četnosti výskytu jednotlivých úrovní stresu v datech.

- 3) Graficky znázorněte absolutní a relativní četnosti jednotlivých úrovní stresu.

5 Konec práce

Rozšířený datový soubor `Sleep` (s novými proměnnými `f mood3` a `fstress3`) uložte na síťovém disku ve svém adresáři v `R` formátu jako soubor `Sleep.RData` (tj. přepište dřívější `Sleep.RData` novou verzí) do podsložky `data`.

```
save(Sleep, file = "data/Sleep.RData")
```